

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№10

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 255 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-oktyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

QAYTA TIKLANUVCHI YASHIL ENERGIYA: BARCHA UCHUN MUHIM MASALA.....	13
Muxiddin Kalonov	
MOLIYAVIY INNOVATSIYALAR: IQTISODIY MOHIYATI, QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHI.....	19
Quliyev Begimqul Melikovich	
SAVDO KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA STATISTIK TAHLIL USULLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI.....	24
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
KORXONANING MEBEL MAXSULOTLARI BOZORIDAGI O'RNINI KENGAYTIRISH USULLARI	30
Musayeva Shoirazimovna	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA KO'RSATKICHLARI TIZIMINING FUNKSIONAL JIHATI.....	35
Alabayev Sobitxon	
MAMLAKATIMIZDA MAHSULOTLARNING MUVOFIQLIGINI BAHOLASH AMALIYOTI.....	40
Zakirov Ansabxon Akaidinovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	48
Саидахмедова Аида Мирзаевна	
KORXONALAR FAOLIYATIDA DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNI BOSHQARISH	55
Mirzayev Ozod Furkatovich	
AHOLI PUL DAROMADLARI VA HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISH KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI EKONOMETRIK TAHLIL.....	59
Qodirov Farrux Ergash o'g'li	
BUDJET RESURSLARI SHAKLLANISHIDA HUDUDNING SOLIQ SALOHİYATINI OSHIRISH VA MOLIYAVIY BARQARORLIK.....	64
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY RIVOJLANISHI TUSHUNCHASIGA NAZARIY YONDASHUVLAR.....	69
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
МЕТОДИКА УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА	73
Минутдинова Лилия Тагировна, Машарипов Озод Алимович	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	78
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SMART TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARBLIGI	84
Sobirjonov Muxiddin Toxirjon o'g'li	
TO'LOVGA QOBILİYATSIZLIK HOLATIDAGI KORXONALARDA TUGATISH BALANSINI TUZISH.....	90
Nabiyev Gofurjon Nosirjon o'g'li	
O'ZBEKISTON SANOATINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TAYOTGANLIGI: IMKONIYATLAR VA CHEKLOVLAR	96
Habibullayev Oybek Asliddin o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT KONTSEPTSIYASINING EVOLYUTSIYASI VA ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR.....	102
Allayarov Suxrob Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI CHET EL INVESTITSIYALARINING MILLIY IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI	107
Raxmatov Adxam Itolmasovich, Boynazarova Matluba Xatamovna	

HUDUDIY IJTIMOY TENGLIK VA QASHSHOQLIKNI YUMSHATISHDA MEHNAT RESURLARI OMILLARI.....	114
Durumov Temur G'olibovich	
TRANSPORT TARMOG'I VA MILLIY IQTISODIYOTNING ASOSIY TARMOQLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI MODELLASHTIRISH (SURXANDARYO VILOYATI MISOLIDA)	121
Turayev Baxtiyor Ergashevich, Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li	
РОЛЬ ЭНЕРГЕТИКИ В ФОРМИРОВАНИИ УСТОЙЧИВОГО РОСТА ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Нигматуллаева Гулчехра Нуруллаевна	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI VA UNDA SIFAT MENEJMENTINING ROLI.....	139
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA'RIDAN FOYDALANUVCHILARGA SOLIQ SOLISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	145
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TURIZM INDUSTRIYASIDA INNOVATSION BIZNES-MODELLAR.....	151
Shaxinabonu Choriyeva	
AVTOTRANSPORT – EKSPEDITSIYA XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING KONTSEPSIYASI	157
Ergasheva Mukhabbat Abdusamatovna	
“YASHIL” ENERGIYA ISHLAB CHIQUVCHI KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI SOLIQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	163
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
DAVLAT IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING ROLI VA UNI KUCHAYTIRISH MEKANIZMLARI.....	166
O. Nurmuradov	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI BANK TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ASOSLARI	171
Meyliqulov Shaxboz Xolmamat o'g'li	
СВЯЗНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И РЕГИОНАЛЬНЫХ СТРАТЕГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ: ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	176
Ташматов Гайрат Ровшанович, Содиков Авазбек Мадаминович	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI TURIZM SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	183
Zarikeyeva Miyasar Maratovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYASI.....	187
Saidrahmatova Zuhraxon Saidazim qizi	
O'ZBEKISTON KONCHILIK SANOATI KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISH VA INNOVATSION XAVFLARNI KAMAYTIRISH STRATEGIYALARI	192
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI.....	196
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA XOMASHYO TA'MINOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	201
Zakirov Abduazim Abdurashidovich	
НОВЫЙ ЭТАП ПРИМЕНЕНИЯ РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ В ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	206
Махкамов Ибраим	
O'ZBEKISTONDA SUG'URTA BOZORINING RIVOJLANISH TENDENTSIYALARI.....	213
Kushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li	
GLOBALIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY IQTISODIYOT NAZARIYASI.....	217
Mo'ydinov Xurshidbek Abdullayevich	
DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI	221
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	

BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA YERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH (XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI MISOLIDA)	227
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЕГО РОЛЬ В УПРАВЛЕНИИ РИСКАМИ В БИЗНЕСЕ.....	233
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURLARNI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA ULARNING MILLIY SOLIQ TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	240
Nasimdjano Yunusjon Zoxidovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI UCHUN QO'LLANILAYOTGAN SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARI	246
Akbarov Akramjon Ibragimzhonovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI	250
Bazarova Fayyoza Tuxtamurodovna	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA "YASHIL" MARKETINGNI JORIY ETISHNING DOLZARB JIHATLARI

Bazarova Fayyoz Tuxtamurodovna

TDIU, Savdo ishi kafedrası dotsenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada to'qimachilik sanoati korxonalarida yashil marketingni joriy etish zarurati, asosiy omillari va amaliy mexanizmlari o'rganilgan. Iste'molchi ekologik ongi, ishlab chiqarish texnologiyalari, rahbarlik madaniyati hamda davlat va xalqaro talablar o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilinib, kompleks yondashuv asosida xulosa va amaliy takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari yashil marketingning sanoat raqobatbardoshligi va ekologik barqarorlikni ta'minlashdagi ijobiy rolini ko'rsatadi. Tavsiyalar esa strategik rejalashtirish, innovatsiyalar va siyosiy qo'llab-quvvatlash zaruratini asoslaydi.

Kalit so'zlar: yashil marketing, to'qimachilik sanoati, ekologik innovatsiya, iste'molchi ongi, barqarorlik, ekologik siyosat.

Abstract: This article explores the current aspects of implementing green marketing in textile industry enterprises. It analyzes the interconnection between consumer environmental awareness, production technologies, leadership culture, and national and international regulatory requirements. Based on an integrated approach, the study provides conclusions and practical recommendations. The findings confirm the positive role of green marketing in ensuring industrial sustainability and competitiveness.

Key words: green marketing, textile industry, environmental innovation, consumer awareness, sustainability, environmental policy.

Аннотация: В статье рассматриваются актуальные аспекты внедрения зелёного маркетинга в предприятиях текстильной промышленности. Проанализированы взаимосвязи между экологическим сознанием потребителей, производственными технологиями, управленческой культурой, а также государственными и международными требованиями. На основе комплексного подхода разработаны выводы и практические предложения. Результаты исследования подтверждают позитивное влияние зелёного маркетинга на устойчивое развитие и конкурентоспособность отрасли.

Ключевые слова: зелёный маркетинг, текстильная промышленность, экологические инновации, потребительское сознание, устойчивость, экологическая политика.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo miqyosida ekologik muammolarning kuchayishi, resurslardan foydalanishning ortib borishi va iqlim o'zgarishlari sanoat tarmoqlarini yangi yondashuvlarga o'tishga undamoqda. Ayniqsa, yirik ekologik yuklama bilan ajralib turadigan to'qimachilik sanoati uchun bu talab yanada dolzarb tus olmoqda. Shu sababli, ishlab chiqarishning ekologik barqarorligini ta'minlash, iste'molchilarning e'tiborini jalb qilish va bozorda raqobatbardoshlikni saqlab qolish uchun yashil marketing konsepsiyasining amaliyotga tatbiq etilishi muhim strategik vosita sifatida qaralmoqda.

Yashil marketing – bu nafaqat mahsulot yoki xizmatni ekologik jihatdan targ'ib qilish, balki korxonaning umumiy faoliyatini barqarorlik tamoyillari asosida yo'naltirishdir. U atrof-muhitga zarar yetkazmaydigan ishlab chiqarish texnologiyalarini tanlash, energiya va resurslardan oqilona foydalanish, iste'molchi bilan ishonchli va ochiq muloqot o'rnatish orqali amalga oshadi. Bu yondashuv bugungi kunda ko'plab xalqaro kompaniyalar tomonidan muvaffaqiyatli joriy etilmoqda va yaxshi natijalar bermoqda.

Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlar sanoatida yashil marketing strategiyalarini joriy etish orqali ekologik mas'uliyatni kuchaytirish, eksport salohiyatini oshirish va global bozorga integratsiyalash imkoniyati mavjud. Iste'molchilarning ongli tanlovi, xalqaro ekologik talablar va yashil innovatsiyalarning tez rivojlanishi bu jarayonda muhim omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Ushbu tadqiqot to'qimachilik sanoati korxonalarida yashil marketingni joriy etishning nazariy asoslarini, amaliy tajribalarini va muvaffaqiyat omillarini aniqlashga qaratilgan bo'lib, ekologik va iqtisodiy manfaatlarni

Bunday uyg'unlikka erishish esa, o'z navbatida, ishlab chiqarish jarayonlarida ekologik texnologiyalarni qo'llash orqali ta'minlanadi. Agrochiqindilardan tolali mahsulotlar ishlab chiqarish, biologik parchalanadigan materiallarga o'tish, suv va energiyani tejovchi texnologiyalarni joriy qilish orqali kompaniyalar o'z mahsulotlarining haqiqiy ekologik qadriyatga ega bo'lishini ta'minlaydi. Bu esa nafaqat kompaniyaning ichki ekologik barqarorligini ta'minlaydi, balki marketing da'volarining amaliy asosini ham kuchaytiradi. Ishlab chiqarishdagi yashil innovatsiyalar, bugungi kunda, faqat atrof-muhitni muhofaza qilish vositasi emas, balki raqobatbardoshlikni oshiruvchi strategik omilga aylangan.

Shu bilan birga, texnologik o'zgarishlar yolg'iz o'zi yetarli emas. Ularni joriy qilishda kompaniya ichidagi rahbarlik madaniyati va tashkilot ichki qadriyatlari hal qiluvchi rol o'ynaydi. Korxonaning rahbarlari ekologik qadriyatlarni amalda ilgari suradigan bo'lsa, bu xodimlarning barqarorlik tashabbuslariga nisbatan munosabatiga ham bevosita ta'sir qiladi. Rahbarlikdan kelib chiqadigan ekologik motivatsiya va tashabbuslarni qo'llab-quvvatlovchi tashkilot madaniyati, o'z navbatida, xodimlar faol ishtirokiga olib keladi. Xodimlar bu holatda nafaqat o'z funksional vazifalarini bajaradi, balki korxonaning yashil strategiyasining faol targ'ibotchisiga aylanadi. Bunday yondashuv esa barqaror o'sishga olib keladi.

Korxona ichidagi bu transformatsiyalarni muvofiqlashtiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi asosiy kuch esa davlat siyosati va xalqaro regulativ mexanizmlardir. Rivojlanayotgan mamlakatlarda, ayniqsa Pokiston va Bangladesh tajribasida ko'rinib turibdiki, eksport yo'naltirilgan sanoat tarmoqlarining yashil strategiyaga o'tishiga ko'pincha Yevropa Ittifoqi, AQSh kabi yirik bozorlarning ekologik standartlari turtki bermoqda. Karbon izlarini kamaytirish, sertifikatlash, CBAM mexanizmi kabi xalqaro talablar eksport salohiyatini saqlab qolish uchun yashil siyosatni ishlab chiqishni zarur qilmoqda. Bu bosimlar, o'z navbatida, korxonalarni amaliy transformatsiyaga majbur qilmoqda.

Shunday sharoitda kompaniyalar uchun faqat ichki salohiyatga tayanib qolish emas, balki xalqaro hamkorlik va texnologik innovatsiyalarni jalb qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Tashkilotlararo kooperatsiya orqali ekologik bilim va resurslar almashinuvi amalga oshiriladi, bu esa kichik va o'rta korxonalar uchun ham yashil transformatsiya imkoniyatlarini yaratadi. Shu bilan birga, global innovatsion tendensiyalarni o'zlashtirish, ekologik brend qiyofasini mustahkamlashda muhim strategik vosita bo'lib xizmat qiladi. Aynan shu yo'l bilan kompaniyalar ekologik qadriyatlarni nafaqat saqlaydi, balki uni doimiy ravishda rivojlantirib boradi.

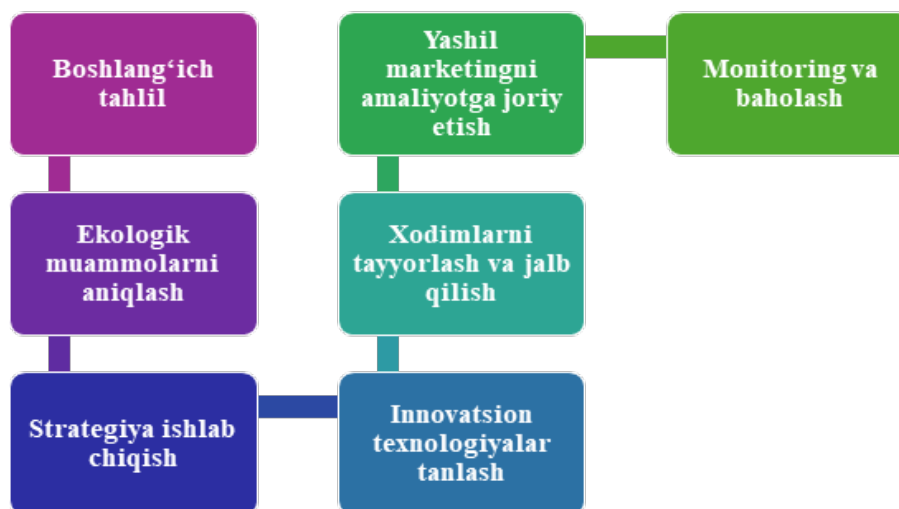
Ushbu xulosalarni yanada ravshanlashtirish maqsadida quyida ikkita grafik tayyorlandi

1-rasm. Yashil marketing konseptual modeli¹

1-rasmda korxonadagi ekologik marketingga ta'sir etuvchi omillar tizimini ko'rsatadi. Modelda "Ekologik ong", "Rahbarlik", "Texnologik innovatsiyalar", "Milliy yashil siyosat" va "Xalqaro talablar" markaziy konsept — "Yashil marketing" bilan bog'langan. Bu model shuni ko'rsatadiki, korxona marketing strategiyasi ekologik jihatdan muvaffaqiyatli bo'lishi uchun bu omillar integratsiyalashgan holda faoliyat yuritishi zarur.

1 Muallif ishlanmasi

2-rasm. Yashil marketingni joriy etish jarayonining bosqichlari²

Ushbu konsepsiyani amaliyotda qanday ketma-ketlikda amalga oshirish mumkinligini ko'rsatadi (2-rasm). Bu bosqichlar — boshlang'ich tahlildan ekologik muammolarni aniqlash, strategiya ishlab chiqish, texnologiyalarni tanlash, xodimlarni tayyorlash, yashil marketingni joriy etish va yakunda monitoring va baholashni o'z ichiga oladi. Bu diagramma korxona uchun o'z strategiyasini rejalashtirishda aniq, bosqichma-bosqich yondashuvni ta'minlaydi.

Yakuniy tahlil shuni ko'rsatadiki, yashil marketingni joriy etish bu — atrof-muhitga e'tiborli bo'lishdan ko'ra kengroq strategik o'zgarishdir. U kompaniya ichki madaniyati, texnologik imkoniyatlari, tashqi siyosiy shart-sharoitlar va global innovatsion kontekstda qaralishi lozim bo'lgan murakkab, lekin istiqbolli yondashuvdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, to'qimachilik sanoatida yashil marketingni joriy etish zamonaviy sanoat taraqqiyoti uchun zaruriy va foydali yondashuv hisoblanadi. Bu jarayon nafaqat ekologik barqarorlikni ta'minlashga, balki iste'molchilarning ishonchini qozonishga, mahsulotlar raqobatbardoshligini oshirishga ham xizmat qiladi. Yashil marketing muvaffaqiyati ekologik ong, zamonaviy texnologiyalar, kuchli rahbarlik, davlat siyosati va xalqaro talablar o'rtasidagi muvozanatga asoslanadi. Bunday integratsiyalashgan yondashuv orqali korxonalar o'z iqtisodiy maqsadlariga ekologik mas'uliyat bilan erishish imkoniga ega bo'ladi.

Tahlillar natijasida aniqlanishicha, yashil marketing konsepsiyasining samarali joriy etilishi uchun avvalo ishlab chiqarish jarayonlarida ekologik texnologiyalar qo'llanishi, rahbarlar tomonidan yashil qadriyatlar ilgari surilishi va xodimlar bu strategiyaga faol jalb etilishi lozim. Shu bilan birga, davlat tomonidan barqaror siyosiy va normativ baza yaratilishi, xalqaro bozor talablariga mos ekologik standartlar ishlab chiqilishi ushbu jarayonning tashqi qo'llab-quvvatlovchi omili sifatida muhim ahamiyatga ega.

Ushbu asosda quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

Korxona darajasida: Yashil marketing strategiyalari ishlab chiqilishi va ular korxona ichki madaniyatiga integratsiyalashuvi zarur. Bunda xodimlar uchun ekologik bilimlarni oshiruvchi treninglar yo'lga qo'yilishi tavsiya etiladi.

Ishlab chiqarishda: Qayta tiklanuvchi xomashyo va ekologik toza texnologiyalar bosqichma-bosqich joriy etilishi, chiqindilarni kamaytirish tizimlari kuchaytirilishi lozim.

Siyosiy darajada: Yashil marketingga oid qonunchilik, soliq imtiyozlari va sertifikatlash tizimlari takomillashtirilib, korxonalar ekologik yondashuvga rag'batlantirilishi kerak.

Xalqaro integratsiyada: Eksportga yo'naltirilgan mahsulotlar uchun ekologik sertifikatlash tizimlari va global talablarga muvofiq mahsulot ishlab chiqarish ko'rsatkichlari oshirilishi zarur.

Ilmiy va amaliy hamkorlikda: Oliy ta'lim muassasalari, tadqiqot markazlari va sanoat korxonalari o'rtasida yashil marketing bo'yicha hamkorlikni kuchaytirish tavsiya etiladi.

Umuman olganda, yashil marketingni to'qimachilik sanoatida joriy etish orqali nafaqat ekologik muhitga bo'lgan salbiy ta'sir kamaytiriladi, balki korxonalar o'z faoliyatini global standartlarga moslab, iqtisodiy rivojlanishda yangi bosqichga ko'tariladi. Bu esa kelajakda barqaror sanoat rivojiga yo'l ochadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Dewani, I. D., & Saskara, I. A. N. (2025). From cultural heritage to sustainability: Evaluating green economy in the Gringsing weaving industry. *Journal of Environmental Sustainability*, 3(1), 74–88.
2. Tusief, M. Q., et al. (2025). Sustainable practices in specialty yarn manufacturing. *Academia Journal of Textile Research*, 4(1), 18–28.
3. Halog, A., & Abbas, M. (2021). Circular and sustainable production in Pakistani textile industry. In *Book Chapter on Eco-industrial Sustainability* (pp. 102–118).
4. Reaz, A. et al. (2024). Valorization of pineapple leaves into textile materials: Effective conversion of agro-waste to fiber. *Energy Science & Engineering*, 12(2), 221–234.
5. Islam, S. (2025). Supply chain sustainability integration: The case of textile and RMG industry of Bangladesh (Doctoral dissertation, University of Southampton). <https://eprints.soton.ac.uk/>
6. Nunan, F., et al. (2018). Governing natural resources for sustainability: Policy Brief. *ESPA Governance Series*.
7. Guo, H., et al. (2020). Green entrepreneurial orientation and green innovation: The mediating role of green knowledge. *Journal of Cleaner Production*, 274, 122–138.
8. Costa, C. et al. (2020). Agro-industrial waste as raw material for sustainable textile production. *Journal of Eco-Textiles*, 3(2), 34–49.
9. Salam, A. (2018). Sustainability assessment of RMG sector in Bangladesh. *Textile Environment Review*, 6(3), 101–116.
10. Saminathan, R. et al. (2025). Valorising agro-wastes into sustainable textile fibers: A review. *Ethiopian Engineering Journal*, 4(1), 65–77.
11. Li, M., Cavender, R., & Lee, J. (2025). Consumer awareness of fashion greenwashing: Insights from social media discussions. *Sustainability*, 17(7), Article 2982. <https://doi.org/10.3390/su17072982>
12. Sarker, M. S. I. (2025). Sustainable leadership and sustainability performance of the RMG sector in Bangladesh. [Doctoral dissertation, Sopron University].
13. Mondal, M. S. A., Uddin, M. M., & Akter, N. (2025). The textile industry in Bangladesh: Growth trends, challenges, and future prospects. *Global Disclosure of Economics and Business*, 13(2), 73–86. <https://doi.org/10.18034/gdeb.v13i2.789>
14. Zafar, H., Siddiqui, F. A., & Fayaz, D. (2025). Trust in green: How advertising resonates through environmental concerns and product quality. *The Critical Review of Social Sciences Studies*, 3(1), 2165–2181.
15. Raza, A. (2025). Greening the textile industry: An analysis of the policy landscape of Pakistan. *UNCTAD Research Paper No. 2*. <https://unctad.org/>
16. Iddagoda, Y. A., & Kulasekara, L. S. (2024). Green orientation and its mediating effect: A study of knit fabric manufacturing in Sri Lanka. *Journal of SACFIRE*, 3(1), 67–72.
17. Acharya, P., & Imam, S. (2025). Green jobs and skilling for displaced coal workers: Opportunities in Indian textile industry. SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.5233458>
18. Ismayilov, K. (2025). Assessment of the textile industry in Azerbaijan: Sustainability challenges and opportunities. SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.5155454>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
